

## Список использованных источников

1. Бисенбаев А. Другая Центральная Азия. Глава XI. Центральноазиатский феномен фольк-истори. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [http://www.gumer.info/bibliotek\\_Buks/History/bisenb/05.php](http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/History/bisenb/05.php) Язык рус. Заглавие с экрана. Дата последнего обращения 24.07.14.
2. Володихин Д.М. Феномен фольк-истори // Мифы Новой хронологии... / под ред. Янина В.Л. – М.: Русская Панорама, 2000. – С. 177–190.
3. Кралюк П. Болезнь евразийства. Рефлексия русского самосознания в “альтернативной истории” // День: газ. – 2003. – № 72. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.day.kiev.ua/ru/article/istoriya-i-ya/bolezni-evraziystva> Язык рус. Заглавие с экрана. Дата последнего обращения 24.07.14.
4. Молот С. Новая Хронология Фоменко–Носовского за 15 минут или за 1 час. – М.: Поколение, 2009. – 160 с.
5. Невский Б.И. А что, если бы? Альтернативная история как наука // Мир фантастики. – 2004. – № 10. – С. 12–16.
6. Невский Б. Истина где-то рядом... Закоулки криптоистории. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.mirf.ru/Articles/art984.htm> Язык рус. Заглавие с экрана. Дата последнего обращения 26.06.2014.
7. Носовский Г.В., Фоменко А.Т. Новая хронология и концепция древней истории Руси, Англии и Рима: факты, статистика, гипотезы. – М.: МГУ. Учеб. центр довуз. образ., 1994. – Т.1–2. – 382 с., 290 с.
8. Фоменко А.Т. Критика традиционной хронологии античности и средневековья. Какой сейчас век? (Реферат). – М.: изд-во механико-математич. ф-та МГУ, 1993. – 204 с.
9. Фоменко А.Т. Глобальная хронологическая карта // Химия и жизнь. – 1983. – № 9. – С. 85–92.
10. Хейзинга Й. Homo Ludens. В тени завтрашнего дня. – М.: АСТ, 2004. – 539 с.
11. Шмидт С.О. От редактора // Антиистория, вычисленная математиками: О “новой хронологии” Фоменко и Носовского / Отв. ред. С.О. Шмидт. – М.: РГГУ, 2006. – С. 7–14.

## References

1. Bisenbaev A. Drugaya Tsentral'naya Aziya. Glava XI. Tsentral'noaziatskiy fenomen fol'k-khitori. [Elektronnyy resurs]. – Rezhim dostupa: [http://www.gumer.info/bibliotek\\_Buks/History/bisenb/05.php](http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/History/bisenb/05.php) Yazyk rus. Zaglavie s ekrana. Data poslednego obrashcheniya 24.07.14.
2. Volodikhin D.M. Fenomen fol'k-khitori // Mify Novoy khronologii... / Pod red. Yanina V.L. – M.: Russkaya Panorama, 2000. – S. 177–190.
3. Kralyuk P. Bolezni' evraziystva. Refleksiya russkogo samosoznaniya v “al'ternativnoy istorii” // Den': gaz. – 2003. – № 72. [Elektronnyy resurs]. – Rezhim dostupa: <http://www.day.kiev.ua/ru/article/istoriya-i-ya/bolezni-evraziystva> Yazyk rus. Zaglavie s ekrana. Data poslednego obrashcheniya 24.07.14.
4. Molot S. Novaya Khronologiya Fomenko–Nosovskogo za 15 minut ili za 1 chas. – M.: Pokolenie, 2009. – 160 s.
5. Nevskiy B.I. A chto, esli by? Al'ternativnaya istoriya kak nauka // Mir fantastiki. – 2004. – № 10. – S. 12–16.
6. Nevskiy B. Istina gde-to ryadom... Zakoulki kryptoistorii. [Elektronnyy resurs]. – Rezhim dostupa: <http://www.mirf.ru/Articles/art984.htm> Yazyk rus. Zaglavie s ekrana. Data poslednego obrashcheniya 26.06.2014.
7. Nosovskiy G.V., Fomenko A.T. Novaya khronologiya i kontseptsiya drevney istorii Rusi, Anglii i Rima: fakty, statistika, gipotezy. – M.: MGU. Ucheb. tsentr dovuz. obraz., 1994. – T. 1–2. – 382 s., 290 s.
8. Fomenko A.T. Kritika traditsionnoy khronologii antichnosti i srednevekov'ya. Kakoy seychas vek? (Referat). – M.: izd-vo mekhaniko-matematich. f-ta MGU, 1993. – 204 s.
9. Fomenko A.T. Global'naya khronologicheskaya karta // Khimiya i zhizn'. – 1983. – № 9. – S. 85–92.
10. Kheyzinga Y. Homo Ludens. V teni zavtrashnego dnya. – M.: AST, 2004. – 539 s.
11. Shmidt S.O. Ot redaktora // Antiistoriya, vychislen'naya matematikami: O “novoy khronologii” Fomenko i Nosovskogo / Отв. ред. С.О. Шмидт. – М.: РГГУ, 2006. – С. 7–14.

*Tkachenko N. A., the graduate student of the department of Philosophy of natural faculties, the Odessa I.I. Mechnikov National University (Ukraine, Odessa), [Taurus2@ukr.net](mailto:Taurus2@ukr.net)*

## The variety of genres of the alternative–historical constructions: the phenomenon “New Chronology”

*The author analyzes the phenomenon “New Chronology” A.T. Fomenko and explores the division of alternative–historical constructions genres the last quarter of the twentieth century. In order to make a research of the proposed problem the author clarifies the existing classification of alternative–historical constructions genres because there are several problems associated with the blurring of their boundaries. By using comparative and hermeneutical methods in building a “New Chronology” the author highlights the modes of alternative history, secret–history and folk–history. The author identifies common methodological prerequisites for the building of the investigated phenomenon in recent decades in the humanitarian space. He also concludes that “New Chronology” goes beyond a single genre, presenting a multifaceted and unique phenomenon in the modern historical consciousness.*

**Keywords:** *alternative–historical constructions, alternative history, secret–history, folk–history, “New Chronology”.*

*Ткаченко Н. О., аспірантка кафедри філософії природничих факультетів філософського факультету, Одеський національний університет ім. І. І. Мечнікова (Україна, Одеса), [Taurus2@ukr.net](mailto:Taurus2@ukr.net)*

## Жанрова різноманітність альтернативно–історичних конструкцій: феномен “Нової хронології”

*На прикладі аналізу феномена “Нової хронології” А.Т. Фоменко автор досліджує жанровий розподіл альтернативно–історичних конструкцій останньої чверті ХХ сторіччя. Для дослідження запропонованої проблеми автор уточнює існуючу класифікацію таких конструкцій, оскільки в ній існує ряд проблем, пов'язаних із розмиттям меж різних альтернативно–історичних жанрів. За допомогою компаративного та герменевтичного методів дослідження в конструкціях “Нової хронології” виділені прийоми альтернативної історії, криптоісторії та фольк–історії. Зроблена спроба виявлення загальних методологічних передумов формування досліджуваного феномену у гуманітарному просторі останніх десятиріч. Автор доходить висновку, що “Нова хронологія” виходить за рамки одного жанру, представляючи собою багатогранне та унікальне явище у сучасній історичній свідомості.*

**Ключові слова:** *альтернативно–історичні конструкції, альтернативна історія, криптоісторія, фольк–історія, “Нова хронологія”.*

\* \* \*

УДК 37:316.32

Кивлюк О. П.

доктор філософських наук, доцент, професор  
кафедри методології науки та міжнародної освіти,  
Національний педагогічний університет  
ім. М. П. Драгоманова  
(Україна, Київ), [panyolga@ukr.net](mailto:panyolga@ukr.net)

ГЛОБАЛІЗАЦІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ  
ОСВІТНІХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

*Освіта істотно визначає, детермінує майбутній формат суспільства і насамперед його змістовні параметри, зумовлюючи собою особистісні якості індивідів, їхні знання, вміння, навички, світоглядні й поведінкові пріоритети. Особливої актуальності проблеми освіти набувають в епоху інформаційної цивілізації. Освічена людина повинна бути готовою до викликів, зумовлених динамізмом і кризовим станом сучасної інформаційної цивілізації.*

**Ключові слова:** *система освіти, освітні трансформації, освітній простір, якість освіти, суспільний потенціал, глобалізація.*

Актуальним для вітчизняного філософсько-освітнього знання є завдання концептуалізації освіти як різновиду динамічного процесу на такому рівні узагальнення, який дозволяє інтегрувати філософське споглядальне теоретизування, різні теорії освіти і емпірику в їх орієнтації на реалії і об'єктивні тенденції розвитку світової і вітчизняної освіти. В умовах переходу до нового освітнього суспільства зростає значення постнекласичності, яка відкриває можливість для створення нової інтерпретації і нового синтезу філософії, освіти і культури. Радикальні культурні зрушення, що відбуваються у сучасних суспільствах, прискорення глобалізаційних процесів відчутно даються взнаки у

сучасній освіті. Вона також змушена реагувати на виклики глобалізації, адаптувати свої відповіді на них до тих умов, у яких реалізується її цивілізаційна місія і гуманістичне призначення. До цього треба також додати надмір різного роду інновацій, інтенсифікацію контактів з Чужим та Іншим, що виникають внаслідок застосування інформаційних технологій.

Проблеми освіти завжди посідали провідне місце у філософських концепціях. З цієї нагоди варто згадати внесок Платона, Аристотеля, Августина, Я.Коменського, Ж.Руссо, Т.Гоббса, Дж.Локка, Ф.Шлейєрмахера, В.Дільтея, М.Гайдеггера, Г.Гадамера, П.Рікьора, Ю.Габермаса, Е.Бетті, К.Ушинського, Г.Гегеля, Дж.Дьюї, М.Шелера, Г.Шпета, Р.Плеснера. Серед зарубіжних авторів слід назвати, насамперед, Ф.Альтбаха, Д.Аптера, Г.Беккера, Д.Белла, М.Вебера, Я.Вайнсберга, Б.Вульфсона, Д.Гелбрейта, П.Друкера, М.Кастельса, Р.Лукаса, А.Маршалла, Дж.Мінцера, Т.Парсона, Г.Псахаропулоса, Дж.Стігліца, Е.Тоффлера, Т.Шульца, С.Гантингтона, Т.Хюсена, К.Ясперса та ін.

Зміни в освіті треба вивчати у контексті глобалістики. Глобалістику визначають як науку про глобальний світ і його проблеми. Предметом глобалістики є макросоціоприродні системи і їх динаміка. Переважна більшість російських і чимало зарубіжних авторів на чолі з найбільш поважаними людьми філософського світу вважають, що суть глобальних процесів має політико-економічний зміст. А ті глобальні проблеми, які були відкриті Римським клубом, починаючи з першої доповіді “Межі зростання” (Медоуз), по-перше, мають виключно соціоекономічне походження (зокрема екологічні і демографічні), по-друге, факт їх об’єктивного існування використовують в суб’єктивних цілях недобросовісної політики (насправді так звані “межі зростання” – або плід уяви, або плід свідомих інсинуацій). Відповідно до такого розуміння соціальних процесів у науковому і навколо науковому світі виникла тенденція протидії глобалізації, яка набула конкретних форм – ідеології антиглобалізму.

У процесі наукової революції, що розпочалась у другій половині ХХ століття, світовою спільнотою збуджені нові ділянки Всесвітнього Розуму. У світовій спільноті була в цьому нагальна потреба. Вибух масового інтересу світової спільноти до системного відтворення категоріальних структур, або так званих “фігур логіки”, зумовлюється, на нашу думку, тим, що напередодні ХХІ століття гостро постало питання про відтворення єдиної категоріальної основи культурно-історичного прогресу. При цьому слід зазначити, що створення єдиної категоріальної основи на планетарному рівні є об’єктивною умовою переходу світової спільноти до інформаційної фази розвитку.

З одного боку, створення категоріального “каркасу” інформаційної цивілізації філософські обґрунтовує неминучість повороту у свідомості світової спільноти до нового мислення з його пріоритетом загальнолюдських цінностей, переходом від політичної конфронтації до співпраці, розумінням соціокультурної інтеграції людства. А нове мислення, у свою чергу, – умова створення цілісного погляду на світ у повноті його реальних протиріч та визначальних тенденцій.

З другого боку, це усвідомлення дає змогу цілеспрямовано використовувати категоріальний “каркас” сучасної культури у єдності його світоглядних та логіко-гносеологічних функцій для продуктивного осягнення дійсності в усіх сферах діяльності людини. Так працює механізм саморегуляції соціального світу, що ґрунтується на знакових системах.

З огляду на те, що онтологічною основою явища освіти є смислогенез, термін “освіта” в українському варіанті є більш точним від англійського “education” та російського “образование” (творити людську особистість згідно з певною моделлю, образом), тому що поняття “освіта” у цьому випадку – це вістрія, вісь життя (“ось” + “vita”) [5, с. 17].

Для ґрунтового висвітлення механізму оновлення змісту освіти треба не тільки охарактеризувати їх вимоги, а й викрити сутність умов породження проблеми та механізм їх дії.

У першому наближенні умови формування проблеми оновлення змісту освіти можна охарактеризувати як соціальне явище, що впливає на його виникнення, існування, розвиток та вирішення.

Умови, які детермінують появу соціальних проблем у вищій школі, можуть бути, щонайменше, двох видів, а саме: первинні та вторинні.

Оскільки мова йде про соціальні проблеми освіти, то до первинних умов слід віднести, на нашу думку, все те, що пов’язане з соціальним організмом країни. Саме тут ми маємо відобразити вплив оновлення освіти під тиском “духу Об’єднаної Європи” на різні сфери нашого життя. Але потрібно розглядати не будь-яку сферу нашого буття, а лише ту, що складає його організаційну основу: організм країни або, як впливає з предмету цього дослідження, організм Об’єднаної Європи.

Саме ансамбль суспільних відносин країни є тим середовищем, з якого виникає й розвивається вся сукупність проблем національної освіти. Зі зміною цієї системи змінюється й сукупність проблем освіти. Виникнення соціальних проблем у системі сучасної освіти означає, що соціальне ціле – організм України – набуває органічної цілісності і тому потребує якісно нового стану свого функціонального органу.

Зі зміною системи суспільних відносин змінюється й онтологія соціальних проблем освіти. Розглянемо цю тезу на прикладі впливу головних типів суспільних факторів: техніко-економічного, соціально-психологічного (у вузькому значенні слова), організаційно-політичного та духовно-ідеологічного.

Так, наприклад, очевидним фактом є виникнення проблем у системі вищої школи під впливом техніко-економічного фактора або відносин. Інформатизація є найпотужнішим чинником саме такого походження. Технічний фактор створює умови, які суттєво впливають на систему освіти, що існує в Україні і у світі.

Покажемо прикладом позитивного впливу технічного фактора на навчально-виховний процес у сучасній системі освіти може бути комп’ютеризація. Сучасні комп’ютери, особливо глобальні комп’ютерні мережі типу Інтернет, створюють оригінальний освітянський простір або інформаційно-комунікаційне середовище, яке виконує функцію умов формування нових проблем у системі освіти.

Саме під впливом зміни індустріальної соціосистеми на інформаційну, сьогодні у національній системі освіти відбуваються зрушення кардинального характеру. Тому одним з основних інструментів в освіті, що відкриває шлях у новий світ, є сучасні інформаційно-комунікаційні технології. Вони дають змогу змінити системні властивості багатьох найважливіших компонентів нашого буття. Розробка стратегії використання інформаційних технологій у сфері освіти – одна з ключових проблем стратегічного планування як на національному, так і на глобальному рівнях. Потреба суспільства у кваліфікованих спеціалістах, які володіють арсеналом засобів і методів інформатики, перетворюється у провідний фактор сучасної освітньої політики.

Сьогодні не просто відбуваються чергові зміни у сфері освіти. За характером перетворень – це освітня революція. Розуміння її змісту в світі не може обмежуватися контекстом “світу вимірювань”, хоча він і є одним з основних. Фактично, в освітній революції відображена вся “система революцій”, що входить у синтетичну революцію в механізмах цивілізаційного розвитку: системна (технологічна, екологічна, інформаційна); людська (переклад системності навколишнього світу, що зростає відповідно до дії “законів адекватності” в адекватну системність внутрішнього світу людини); інтелектуально-інноваційна (інтелектуальна, інноваційна, креативна); квалітативна (революція якості); рефлексія (революція в системі суспільного інтелекту, становлення людинознавства, становлення нових парадигм в організації єдиного корпусу знань).

Синтетична революція відкривається як перетворення світу, що готує перехід людини до стану тотального неklasичного людського буття. ХХ століття показало повне вичерпання стихійних потенціалів розвитку людства. На межі ХХ століття виникла проблема виживання світової цивілізації (“імператив виживання”): або цивілізація виживе, якщо вона перейде до стану керованої соціоприродної еволюції (до стану ноосфери за В.І. Вернадським), або вона загине, якщо залишиться у стані класичної або стихійної історії, для якої провідним принципом розвитку залишається “метод проб і помилок”, тобто продовжує діяти закон “спотворення великодушних ідей” Ф.М. Достоевського або закон “розбитого лоба” (“нетямуще і таке, що не знає міри бажання чого-небудь, призводить до зворотного результату”).

Сьогодні склалась така парадоксальна ситуація, коли науково-технічний прогрес інтенсивно просуває інформаційні технології у сферу освіти, а оновлення змісту не відповідає рівню наукових знань, що накопичила світова спільнота на початку ХХІ століття.

Інформаційно-комунікаційні технології сучасної освіти дають змогу вирішити одну з найважливіших проблем, пов’язаних з фізичним старінням і зношуванням матеріальних ресурсів, зокрема лабораторного обладнання, – проблему експериментальної перевірки й візуальності знань. Інформаційні, цифрові технології дозволяють наочно, без ризику для здоров’я, продемонструвати будь-яку хімічну і навіть ядерну реакцію, фізичний експеримент, природне явище, будову тіла, а також дають можливість реконструювати історичні

події, екранізувати літературні твори, дослідити географічний і політичний простір тощо. Учні й студенти можуть створювати графіки й діаграми, схеми, рисунки, що дозволяє унаочнити навчальний процес і перетворити того, хто навчається, на активного учасника цього процесу.

Сучасні технології освіти реально відкривають можливості для освіти дорослих, освіти упродовж всього життя. Навчання у ВНЗ, як це було раніше, не може забезпечити сучасну людину високим рівнем освіти на все життя, а оновлювати знання необхідно постійно. Саме такі можливості надає дистанційна освіта.

Разом з тим, не слід надмірно захоплюватися успіхами та перевагами глобалізації й сучасних інформаційних технологій, а також ринкової економіки. Дж. Сорос безапеляційно твердить, що “...глобальна капіталістична система стане жертвою своїх недоліків – не цього разу, так наступного, – якщо ми не визнаємо, що вона має вади і не зможемо їх вчасно виправити [1, с. 59]”. Він також вважає, що “...ринкові фундаменталісти не звертають уваги на соціальні цінності, і це матиме для глобального суспільства негативні наслідки, оскільки фінансові ринки не є аморальними: просто вони позбавлені моралі [4]”.

Звертаючись до проблем, породжених конкурентним суспільством, Дж. Сорос зазначає: “У висококонкурентному середовищі люди, обтяжені турботою про інших, матимуть менше шансів на успіх, ніж вільні від докорів сумління. Таким чином, із соціальними цінностями відбувається процес природного відбору навпаки. Безпринципні опиняються нагорі. Це – один з найнеприємніших аспектів глобальної капіталістичної системи [2, с. 13]”.

Відтак у ринковому глобалізмі відсутні людина та її самоцінність, йому не притаманний гуманізм, він ґрунтується на економічній доцільності та прагматизмі. Це нав’язується напрямами інформатизації, а саме:

- розвиток технологічної бази;
- перетворення соціально-економічного і навчально-виховного середовища;
- підготовка нових кадрів, здатних працювати в умовах інформаційного суспільства.

Кінцевою ж метою зазначених дій є трансформація суспільних підсистем, у першу чергу управління, на основі все ширшого і повнішого використання знань у всіх формах і видах. У цьому і полягає сутність переходу до так званого інформаційного суспільства – суспільства знань, що розпочався у передових країнах світу.

Важливий феномен у еволюції принципів виховної технології полягає у тому, що наукові пошуки і педагогічні експерименти надають важливого значення інтерактивності і гіпермедійній техніці подання знань. Сьогодні це наукові пошуки умов відкритої інтерактивності за допомогою гіпертекстів і гіпермедіа, за допомогою дидактичних вчень і вчень про особистість студента, за допомогою наукових пошуків і відкриттів, які живлять цей напрямок освітньої системи і надають йому все більше й більше інтерактивного забарвлення.

Дидактичне використання комп’ютера переживає важливі зміни. Побудову інформатизованого середовища цілеспрямовано на відкритість студента, на



комбіноване і одночасне використання численних медіа. У практику освіти впроваджено чимало інтерактивних проєктів, що об'єднали могутність комп'ютера з різноманітними медіа.

Щоб допомогти людині, освіта має подолати недоліки, породжені глобалізмом та новими технологіями. Насамперед, слід зазначити, що впровадження сучасних ІТ пов'язане із складними проблемами. Перша з них стосується людини, яка не вміє працювати з комп'ютером чи не має комп'ютера, або в населеному пункті, де вона мешкає, відсутній доступ до глобальних комп'ютерних мереж. А відтак, така людина залишається позбавленою можливостей і переваг ІТ, опиняється на узбіччі життя.

Практика свідчить, що інформаційно-комунікаційні технології, які вже використовують у навчально-виховному процесі, не відповідають готовності фізичного і розумового стану пересічної людини сприймати і переробляти отримані знання. На основі цього дисбалансу утворилась низка потужних проблем, які гальмують модернізацію системи освіти як у регіональному, так і у світовому вимірах.

Гостро постала проблема забезпечення фізичного і психічного здоров'я людини. Наявні проблеми стримують інтеграцію української освіти до світового й європейського освітнього простору та процес її розвитку на основі ІКТ й обертаються для України значними фінансовими й економічними втратами. Невміння користуватись інформаційно-комунікаційними технологіями, відсутність доступу до глобальних комп'ютерних мереж та комп'ютерів, незнання іноземних мов формує в людині комплекс неповноцінності й функціональної безграмотності. Жити й функціонувати в сучасному світі, бути інтегрованим в нього за наявності таких психологічних і функціональних проблем надзвичайно складно.

Інша проблема пов'язана із знанням іноземних мов. Більша частина комп'ютерних сайтів та міжнародних інформаційно-пошукових мереж є англійськими; у кращому разі частина з них – російськомовні. Можемо констатувати, що незнання англійської мови ставить перед людиною ще одну перешкоду на шляху до глобальної комп'ютерної мережі Інтернет, посилює її функціональну безграмотність.

Явище інтелектуальної міграції охопило практично всі країни, які перебувають у періоді трансформаційних змін, та малорозвинені країни світу. Вони стали інтелектуальними донорами високорозвинених країн. Саме тому перед Україною постало завдання навчитись продавати результати інтелектуальної праці замість безплатного дарування інтелекту, що змінить місце України в сучасному глобальному світі, забезпечить пріоритет національних інтересів та інтеграцію до світового технологічного простору.

Глобальний капіталізм орієнтує освіту на запити ринку, що, як правило, мають прикладне спрямування. Навчальні заклади зосереджують свої зусилля не на учнях і студентах як унікальних особистостях, що володіють фундаментальними знаннями, а на тих аспектах, які дозволяють студенту знайти роботу і мати хороший зарібок. Рівень доходів почав визначати успішність людини в житті. З цього приводу Дж. Сорос зазначає: "Поведінка, спрямована на максимізацію при-

бутку, піддається диктатові доцільності та ігнорує вимоги моралі [3]".

Існує й така проблема, яка має місце в Україні та пов'язана як із здобуттям освіти, так і з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Вона полягає в тому, що більшість молодих людей, які здобули освіту, не можуть знайти застосування опанованим знанням, не кажучи вже про адекватну оплату праці. Насамперед, це стосується висококласних спеціалістів у галузях: інформатики, кібернетики, програмування, інформаційно-комунікаційних технологій, а також фахівців з різних напрямів природничих та математичних наук. Внаслідок цього Україна зіткнулася з явищем інтелектуальної міграції. Країни, які володіють високими технологіями, безкоштовно отримують ще й найкращих фахівців.

Спрямованість освіти на прикладні знання, комерціалізація освіти можуть призвести до її аморалізації, "втрати серця", тобто справжніх цінностей, які скеровують нашу поведінку як громадян, службовців, фермерів, робітників, бізнесменів, інтелігентів і політиків. Інтегруючись до світового освітнього простору, українська освіта повинна уникнути негативних тенденцій, які спостерігаються у сфері освіти, спровокованих глобалізмом та впливом неконтрольованого технологічного розвитку. Аналізуючи причини недоліків глобалізму, відомий бізнесмен Дж. Сорос, наприклад, зазначає, що за умов швидких змін, коли традиції втратили свій вплив і з усіх боків людям щось пропонують, обмінні цінності цілком можуть посісти місце цінностей істинних.

Для української освіти особливо актуальним є питання щодо співвідношення глобалізму, інтеграції, що формалізують підходи до освіти, з національним характером освіти, культурно-історичними цінностями українського народу, його традиціями й духовністю. Саме виходячи з цієї дилеми, можна вибудувати ефективну освітню політику.

Життя показало, що комп'ютеризація призводить тільки до зміни структури інтелектуальної праці людей, але аж ніяк не "знецінює" їх як носіїв "живих" знань. Звичайно, комп'ютери беруть на себе виконання не тільки сенсорних, але й розумових, таких "споконвічно людських" операцій, як запам'ятовування, ретрансляція, обчислення, і виконують ці операції нерідко краще, ніж люди. Комп'ютери вирішують завдання, що узагалі не можуть бути вирішені людиною "ручним способом" через величезні обсяги роботи. З'явилися машини з операторами випадкових ходів, які вміють навчатися і самонавчатися, грати в шахи, удосконалювати програму своєї роботи, переробляти не тільки цифри, а й букви, фрази, графіки, навіть розуміти людський голос тощо. Вони вже є адаптивними системами, які наближаються до відтворення вищих функцій людського мозку.

Спостерігається також втрата контролю над навчально-виховним процесом. Педагог віч-на-віч раптово опинився перед проблемою ерозії влади. Основним питанням з цього часу стало наступне: хто контролює процес виховання? Функція педагога повністю змінилася: від засобу генерування знань він переходить до засобу контролю над новітніми інформаційними технологіями. Але ці технології настільки об'ємні, що набагато перевершують потреби нормального

освітнього процесу. Більше того, вони вилучають найважливіші складові людського таланту, а отже, й успіху у науковому розвитку: логіку людського мислення і почуття.

Освіта і виховання завжди розвивалися в системі “Людина-Людина”. Їх майбутнє ніколи не вийде за межі цієї діалектики. Тому повернення педагога до класу, до групи, до суб’єкта учіння неминуче. Він має використати так звані “малі технології”, достатні для розвитку людського в людині. Наука для самовідтворення потребує олюднення інформації, її гуманізації. Саме така наука потрібна Людині.

Основна причина цього – відставання у підготовці технічного і педагогічного персоналу для організації і реалізації процесів навчання і виховання на новому технологічному рівні. Надзвичайно гостро постала проблема формування якісно нового вчителя для нової доби. Для здійснення процесу виховання усі працівники, які обслуговують освітній процес, повинні мати високу спеціальну і професійну педагогічну освіту.

Отже, ознак виразної очевидності набуває теза, згідно з якою розв’язання проблем глобально-цивілізаційного поступу залежить від людського капіталу і якісної освіти. Тому країни, що прагнуть до лідерства в умовах інформаційної цивілізації, скеровують пріоритетні зусилля передовсім на примноження свого освітнього потенціалу шляхом розбудови критично-інноваційної університетської освіти. Інструментальним взірцем сучасної освіти є самоорганізуюча критичність особи, яка забезпечує її успішну інтеграцію до вимог інформаційного суспільства.

#### Список використаних джерел:

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України: Історія. Теорія : підруч. для студ., асп. та молодих викладачів вузів / А. М. Алексюк. – К. : Либідь, 1998. – 557 с.
2. Андрущенко В. П. Основні тенденції розвитку вищої освіти України на рубежі століть (Спроба прогностичного аналізу) / В. П. Андрущенко // Вища освіта України. – 2001. – № 1. – С. 11–17.
3. Андрущенко В. П. Роздуми про освіту: статті, нариси, інтерв’ю / В. П. Андрущенко. – К. : Знання України, 2004. – 804 с.
4. Андрущенко В. П. Формування національної системи вищої освіти / В. П. Андрущенко // Педагогічна газета. – 2000. – № 5. – С. 1–2.
5. Кудін В. О. Освіта в інформаційному суспільстві / В. О. Кудін. – К. : Телекорпорація “Республіка”, 1998. – 151 с.

*Kyviuk O. P., a doctor of philosophical sciences, associate professor, professor of department of methodology of science and international education, National pedagogical university, is the name of M. P. Drahomanov (Ukraine, Kyiv), panyolga@ukr.net*

#### Globalization direction of educational transformation

*Education significantly determines the future format of society and especially its meaningful options, which predetermines personal qualities of individuals, their knowledge, skills, attitudinal and behavioral priorities by themselves. Particular relevance the problems of education are going to take in an era of information civilization. An educated person should be ready for the challenges caused by the dynamism and the critical condition in the modern information civilization.*

**Keywords:** education, education transformation, educational environment, quality of education, social potential, globalization.

*Килюк О. П., доктор философских наук, доцент, профессор кафедры методологии науки и международного образования, Национальный педагогический университет им. М. П. Драгоманова (Украина, Киев), panyolga@ukr.net*

#### Глобализационная направленность образовательных трансформаций

*Образование существенно определяет, детерминирует будущий формат общества и в первую очередь его содержательные параметры, предопределяя*

*собой личностные качества индивидов, их знания, умения, навыки, мировоззренческие и поведенческие приоритеты. Особенную актуальность проблемы образования приобретают в эпоху информационной цивилизации. Образованный человек должен быть готовым к вызовам, предопределенным динамизмом и кризисным состоянием современной информационной цивилизации.*

**Ключевые слова:** система образования, образовательные трансформации, образовательное пространство, качество образования, общественный потенциал, глобализация.

\* \* \*

УДК 115:374.7

**Ілляхова М. В.**

кандидат філософських наук,  
доцент кафедри філософії і освіти дорослих,  
Центральний інститут післядипломної  
педагогічної освіти “УМО” НАПН України  
(Україна, Київ), new\_zealand@uk.net

#### ЗНАЧЕННЯ ТЕМПОРАЛЬНИХ ОБРАЗІВ ПРИ ДОСЛІДЖЕННІ ПРОЦЕСУ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

*Розкрито специфіку андрагогічного процесу через виявлення його темпоральної структури. Виокремлено три основні темпоральні образи: *χρόνος* – лінійний час, якому властиве минуле, теперішнє і майбутнє; *αἰών* – життєва часовість, живий творчий процес, становлення; *καιρός* – час звернення, момент, який надає людині можливість виявити істинну природу будь-якої речі, відсилає до закладеної в ній ідеї.*

*Такий підхід дозволяє розкрити специфіку креативної діяльності у системі неперервної освіти, яка постає своєрідною методологією постійної та ефективною гармонізації життєдіяльності людини у мінливих умовах соціального життя. Оскільки саме “кайрос” набуває особливого значення у процесі темпоралізації креативної діяльності, то неперервну освіту можна розглядати як кайродинамічний процес.*

*Застосування темпорального аналізу не лише дозволяє дослідити динаміку процесу андрагогіки, а й оновити якість неперервної освіти, сприяти підготовці соціально активних, творчих фахівців, здатних до самовдосконалення, самодетермінації, самоактуалізації.*

**Ключові слова:** андрагогіка, айон, інновація, кайрос, креативна діяльність, хронос.

Сучасність висуває високі вимоги до професійної діяльності людини. У нестабільній плінності інфосвіту сучасний спеціаліст змушений швидко реагувати на повсякчасні соціально-економічні виклики, створювати альтернативні шляхи розвитку своєї діяльності, безпосередньо приймати нестандартні, творчі, креативні рішення. Адаптивність сучасного спеціаліста полягає не в кількості відомостей з різних дисциплінарних сфер, що утримуються в пам’яті, а у володінні загальною системою орієнтації у потоці інформації, у створенні чітких способів відбору дійсно важливого та цінного, у формуванні вміння постійно поповнювати й оновлювати власні знання протягом життя. За словами американського вченого М. Ноулза [9], пріоритетною задачею сучасної освіти є виробництво компетентних людей – таких людей, які здатні застосовувати свої знання в умовах постійних змін, чия основна компетенція полягає в умінні включатися до самоосвіти протягом всього життя. Навчання такому самовизначенню, теоретичне освоєння і цілеспрямоване практичне оволодіння людиною динамікою можливостей, у яких вона постійно опиняється має забезпечувати неперервний процес андрагогічної освіти. Задачі цього освіти дорослих як механізм соціальних перетворень має перебувати у неперервному процесі інноваційного пошуку та удосконалення методів, технологій, шляхів моделювання та опису багатовимірної системи життєдіяльності дорослої людини.